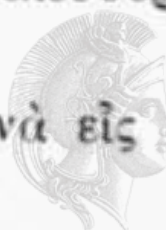

παρὰ τῷ Κόμητι Σποννέκ, δεχθέντι αὐτὸν μετ' ἀδιαφορίας, καὶ εἰπόντι ὅτι εἶχεν ἱκανὰς περὶ τῶν διαθέσεων τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως πληροφορίας, καὶ ἤξευρεν ὅτι ἀνυπόστατοι ἦσαν οὗτοι οἱ φόβοι.

Ἐκλογή μου.

Τῶν ἀρχῶν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως ὅμως ἤμην καὶ ἐγὼ αὐτὸς ζῶσα ἀπόδειξις. Εἰς αὐτήν, πλὴν τῶν ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι οἰκούντων, εἶχεν ἀποφασισθῇ νὰ πέμψωσιν ἀντιπροσώπους καὶ οἱ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ἐγκατεστημένοι Ἕλληνες ὑπήκοοι, ἀνὰ ἓνα ἢ πλείονας, ἀναλόγως τοῦ ἑκασταχοῦ πληθυσμοῦ αὐτῶν. Ἐξ αὐτῶν οἱ τῆς Ἀδριανουπόλεως, Φιλιππουπόλεως καὶ Πύργου ἐξελέξαντο ἐμὲ σχεδὸν παμψηφεί, ἥτοι δόντες μοι ἐκ 245 ψήφων τὰς 238· ἐπειδὴ δ' ἠξίουσαν ὅτι ἐδικαιοῦντο εἰς ἐκλογὴν δύο ἀντιπροσώπων, προσεξελέξαντο καὶ δεύτερον, τὸν ποτὲ συνυπουργόν μου Γ. Ράλλην, λαβόντα καὶ ἐκεῖνον ὀλίγον πλείονας τῶν ἡμισείων ψήφων, αἱ δὲ λοιπαί, διὰ τὸν δεύτερον ὑποψήφιον, διενεμήθησαν ἀνὰ ὀλίγας εἰς ἄλλους τινάς, ἐν οἷς ἦν καὶ τις ἐκ Κωνσταντινουπόλεως δικηγόρος, δεξιώτερος εἰς τὸ νὰ ὑποδύηται τὴν εὐνοϊαν τῶν ἰσχυρῶν ἢ εἰς τὸ νὰ ὑπερασπίζηται τὰ συμφέροντα τῶν πελατῶν του. Τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἦν **Παντολέων** καὶ ψῆφοι, διὰ τὴν δευτέραν ἐκλογὴν, τῷ ἐδόθησαν 118. Τὰ πρακτικὰ τῆς ἐκλογῆς ἐπέμφθησαν πανηγυρικῶς εἰς ἐμέ, ἐγὼ δὲ δι' ἀναφορᾶς τὰ ὑπέβαλον εἰς τὴν Συνέλευσιν, ἵνα, ἐξελέγξασα αὐτά, μὲ δεχθῇ. Ἄλλ' ἐβδομάδες μεθ' ἐβδομάδας καὶ μῆνες παρήρχοντο μετὰ μῆνας, ἡ δὲ ἐξέλεγξις, οὔτε τῆς ἐμῆς ἐκλογῆς, οὔτε ἄλλων, οἷον τοῦ Πέτρου Παπαρηγοπούλου, ὑποψηφίου Βουκουρεστίου, ἐγίνετο, δι' οὐδένα ἕτερον λόγον, εἰμὴ διότι οἱ τὰ τῆς Συνελεύσεως ἀπολύτως διέποντες συμφέρον εἶχον νὰ μὴ εἰσέλθωσιν εἰς αὐτὴν μέλη ἀφατρίαστα καὶ δυνάμεθα νὰ ποιήσωνται χρῆσιν τῆς ἐλευθερίας τοῦ λόγου.

Μετὰ πολύμηνον δὲ προσδοκίαν, ἐλθὼν ἡμέραν τινὰ εἰς τῆς

Συνελεύσεως τὸ κατάστημα, ἀπετάθην πρὸς τὸν εἰσηγητὴν τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς, Καραγιαννόπουλόν τινα ἔξ Ἀκαρονανίας, ἄλλως ἄγνωστον εἰς ἐμέ, καὶ τὸν ἠρώτησα, τί γίνεται καὶ διατὶ ἐπὶ τοσοῦτο ἀναβάλλεται ἢ ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς ταύτης ἔκθεσις καὶ ἀπόφασις. Ὁ δ' ἀποτόμως μοὶ ἀπεκρίθη, ὅτι ἡ Συνέλευσις ἔχει ἄλλας σπουδαιοτέρας ὑποθέσεις, ἐν ᾧ ἐγὼ ἐφρόνουν ὅτι καὶ τῶν σπουδαιοτάτων ἔπρεπε νὰ προηγηται ἡ ἐξέλεγκξις τῶν ἐκλογῶν, ἔξ ὧν ἡ Συνέλευσις καταρτίζεται. Μοὶ προσέθηκε δὲ καὶ δι' ἀπειλητικοῦ ὕφους, ὅτι ὅταν ἔλθῃ ὁ καιρὸς θὰ μάθω περὶ τῆς ἐκλογῆς μου.

Ἀλλὰ μόλις ἓνα μῆνα μετὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ Βασιλέως, δηλαδὴ ὅτε ἡ Συνέλευσις ἔπρεπε καὶ νὰ εἶχεν ἤδη διαλυθῇ, ἔμαθον, ἐσπέραν τινά, ὅτι εἰς συναναστροφὴν παρὰ τῷ κ. Βούλγαρη λόγος ἐγένετο περὶ τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐκλογῆς τῆς Ἀδριανουπόλεως, ὡς μελλούσης εἰς τὴν συνεδρίασιν τῆς ἐπαύριον νὰ συζητηθῇ.

— Πολλὴν συζήτησιν δὲν ἐπιδέχεται, εἶπεν ὁ κύριος, ὅστις μοὶ ἀνέφερε ταῦτα τὴν ἐπιούσαν, ἀφ' οὗ ὁ κ. Ραγκαβῆς ἐξελέγη παμψηφεί.

Ἀλλ' ὁ Βούλγαρης, ἡμικλείων τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ τρίβων τὰς χεῖρας, ὥς πολλάκις,

— Καλὸς εἶναι καὶ ὁ καυμένος ὁ Παντολέον, ἀντιπαρετήρησε.

— Καλὸς ἴσως εἶναι, εἶπεν ὁ ἄλλος, ἀλλὰ ψήφους δὲν ἔχει.

Ὁ Ράλλης ἔχει διπλασίαν αὐτοῦ, καὶ ὁ Ραγκαβῆς τὰς ἔχει ὅλας.

— Ὅμως καλὸς εἶναι καὶ ὁ καυμένος ὁ Παντολέον, ἐπανελάμβανε μετὰ τοῦ αὐτοῦ τόνου ὁ κ. Βούλγαρης.

Τί τοῦτο ἐδήλου μοὶ ἦν προφανές, δι' ὃ καὶ δὲν ἠθέλησα νὰ παρευρεθῶ καὶ εἰς τὴν συνεδρίασιν, ἀλλὰ παρεκάλεσα τὸν φίλον μου νὰ ὑπάγῃ ἀντ' ἐμοῦ.

Ἐκεῖ, ἀναβάς τὸ βῆμα ὁ Καραγιαννόπουλος, ἀνέγνω τὴν περὶ ἐκλογῆς Ἀδριανουπόλεως ἔκθεσιν τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς· ἡ δ' ἔκθεσις ἀπλῶς ἔλεγεν ὅτι οἱ ἐν Ἀδριανουπόλει ὁμογενεῖς ἐξελέξαντο πληρεξούσιόν των τὸν κ. ... Παντολέοντα!

Ὁ κ. Σαρίπολος, πληρεξούσιος τοῦ Πανεπιστημίου, εὐγενῶς ἠγόρευσε κατὰ τῆς αὐθαιρέτου ἐκθέσεως, καὶ ἀπέτρεψε τὴν Συνέ-

λευσιν ἀποφάσεως παρανόμου· ἀλλ' ἡ Συνέλευσις τὸν ἀφῆκε ν' ἀγορεύῃ, καὶ παρεδέχθη ἄνευ ἄλλης συζητήσεως τὴν πρότασιν τοῦ εἰσηγητοῦ.

Εἰς ἐμὲ οὐδὲν ἕτερον ἐναπέμενε πλὴν διαμαρτυρήσεως, καὶ τοῦτο ἔπραξα βραχύτατα ἐν ὀνόματι ἐμοῦ καὶ τῶν ἐκλογέων μου, λέγων, ὅτι ἡ Συνέλευσις ἐδήμευε τὸ δικαίωμα αὐτῶν καὶ ἐγίνετο αὐτῇ ἐκλογεύς. Ὁ πρόεδρος ἀνέγνω τὴν διαμαρτύρησίν μου εἰς κοινὸν ἐπήκοον, μεθ' ὃ ἡ Συνέλευσις μετέβη εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν.

Οἱ ἐν τῇ Συνελεύσει ἐπαναστατικοὶ μὲ ἀπέκρουον, ἐναντίον παντὸς δικαίου καὶ νόμου, ὥς Ὁθωνιστὴν, ὥς οἱ τελευταῖοι ὑπουργοὶ τοῦ Ὁθωνος ἠθέλον νὰ μ' ἀποβάλωσι τοῦ Πανεπιστημίου ὥς ἐπαναστατικόν. Αὕτη ἡ διπλῇ ἐπιμαρτυρία μοὶ ἦν ἡ ἀρίστη τῶν ἱκανοποιήσεων.

Ὁ δὲ κ. Παντολέων, ἅμα οὕτω ψηφισθεὶς πληρεξούσιος, ἐφόρεσε φράκον καὶ λευκὸν λαιμοδέτην, κ' ἐπῆγε νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸν Βασιλέα.

— Τίς εἰσθε; τὸν ἠρώτησεν ὁ Βασιλεύς.

— Μεγαλειότατε, εἶμαι ὁ λοβὼν τὴν τιμὴν νὰ εἰσαχθῶ ἐσχάτως εἰς τὴν Συνέλευσιν ὥς πληρεξούσιος Ἀδριανουπόλεως.

— Ἄ! εἰσθε ὁ καταλαβὼν τὴν θέσιν εἰς ἣν ἐξελέγη ὁ κ. Ραγκαβῆς; τῷ εἶπεν ὁ Βασιλεύς, καὶ τῷ ἔστρεψε τὰ νῶτα.

Εὐρέθην δ' ἅπαξ καὶ εἰς ἑτέραν τινὰ σχέσιν μετὰ τῆς Συνελεύσεως. Κληθεὶς εἰς τὸ γραφεῖόν της, ἐζητήθην νὰ πληρώσω 8000 δρ., ἃς δῆθεν ὤφειλον εἰς τὸ Δημόσιον. Ἐπὶ δὲ τῇ ἐκφράσει τῆς ἐκπλήξεώς μου, μοὶ ἐπεδείχθη ἀπόδειξις ὑπ' ἐμοῦ ὑπογεγραμμένη. Ἀλλ' ἔδειξα καὶ ἐγὼ ὅτι αὕτη ἦν συνυπογεγραμμένη καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Χριστοπούλου, καὶ ἐξήγησα ὅτι τὴν συνυπεγράψαμεν ὥς ἐπιτροπὴ τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἀνδριτσαίνης, τὰ δὲ χρήματα ὅτι ἔλαβεν ἐκ τῆς Τραπεζῆς ὁ κ. Χριστόπουλος κατὰ τὰς τελευταίας ὥρας πρὸ τῆς ἀποχωρήσεως τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος, διὰ τὸ ὑλικὸν τῆς οἰκοδομῆς τῆς Βιβλιοθήκης, ὃ μοὶ εἶπεν ὅτι εἶχε προμηθευθῇ· ὁ ἴδιος δ' ἀπεδήμει εἰς Παρίσια, καὶ ἅμα μετ' ὀλίγον ἐπέστρεφεν, ἐδύνατο νὰ τῷ ζητηθῇ λόγος τῆς χρήσεως τῶν χρημάτων. Οὕτως ἔληξε τότε τὸ ἐπεισόδιον.

“Ὅτε δ’ ἐγνώρισα τὸν κ. Σποννέκ, δὲν τῷ ἀπέκρουσα, ὅτι ἐθεώρουν κινδυνώδη τὴν θέσιν, εἰς ἣν ἐνέβαλε τὸν Βασιλέα. Καὶ μοὶ ὡμολόγει μὲν ὅτι ἡγνόει τὴν Ἑλλάδα, ὅτι οὐδέποτε εἶχεν ἀσχοληθῇ εἰς τὰ περὶ αὐτῆς, ἢ καταριθμηθῇ μετὰ τῶν ἀρχαίων φιλελλήνων, διότι εἰς τὴν Ἑσχάτην Θούλην μόλις ἔφθανεν ἢ ἡχὼ τῶν Ἑλληνικῶν κατορθωμάτων, ἦλθε δὲ μόνον ὑπακούσας εἰς τὴν ἐπίμονον ἀπαίτησιν τοῦ Βασιλέως του· οὐχ ἥττον ὅμως ἐπέμενεν ὅτι τὸ σύστημα, ὃ ἠκολούθει, ἦν τὸ ὀρυστότερον, ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἔπρεπε ν’ ἀποφανθῇ πῶς θέλει νὰ κυβερνηθῇ, οὕτω δὲ νὰ τὸν κυβερνᾷ ὁ Βασιλεὺς του. Ἀλλ’ ἐγὼ τῷ ἀντέλεγον, ὅτι ὁ Βασιλεὺς δὲν εἶχεν ἀπέναντί του τὸν Ἑλληνικὸν λαόν, ἀλλὰ συνέλευσιν ἐπαναστατικὴν, κατὰ πολλὰ αὐτοχειροτόνητον, προῖον βίας, καὶ σφετεριζομένην τὰ δικαιώματα τοῦ λαοῦ. Καὶ ὅτε δ’ ἡ Συνέλευσις, ψηφίζουσα τὸ νέον σύνταγμα, κατήργησε τὴν Γερουσίαν, ἔλεγον τῷ κ. Σποννέκ, ὅτι ἐπικίνδυνον ἦν νὰ παραδεχθῇ ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως τὴν κατάργησιν σώματος προωρισμένου εἰς τὸ ν’ ἀντισταθμίξῃ τὰς πολλάκις ἀσταθμήτους φορὰς τῆς λαοπροβλήτου Βουλῆς, καὶ ὁ αὐτὸς ὁ Σόλων ἀνεγνώριζεν, ὥς τὴν δευτέραν ἄγκυραν τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μοὶ ἀπήντα ὅτι ἡ Γερουσία θὰ ἦν μᾶλλον Σῶμα συγκείμενον ἐκ φιλοδόξων καὶ φιλάρχων φατριαστῶν, καὶ μ’ ἠρώτησεν ἂν ἡ Γερουσία ἔσωσε τὸν Βασιλέα Ὅθωνα, καὶ πῶς προσηνέχθη πρὸς ἐμὲ αὐτόν.

Οὐδέποτε ὅμως ἡ διαφωνία αὕτη τῶν γνωμῶν μὲ ἀπέτρεψε τοῦ νὰ διατηρῶ ἀρίστας σχέσεις μετὰ τοῦ κόμητος καὶ τῆς οἰκογενείας του· διότι ἐν αὐτῷ ἀνεγνώριζον ἔλλειψιν μὲν πείρας, ἀλλ’ εἰλικρινεῖς προθέσεις τοῦ νὰ πράξῃ ὅ,τι ἄριστον καὶ ὠφελιμώτατον εἰς τὸν Βασιλέα καὶ εἰς τὸν τόπον. Οὐδὲν οὐδέποτε παρ’ αὐτοῦ ζητήσας, ἐλευθέρως καὶ ἄνευ δισταγμῶν τῷ ἐξέφραζον τὰς πεποιθήσεις μου, καὶ προθύμως τὰς ἤκουεν, εἰ καί, ὥς εἶχε δικαίωμα, σπανίως τὰς παρεδέχετο.

Τῇ 25ῃ Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους τούτου, ἐλθὼν πρὸς με ἐν θλίψει βεβυθισμένος ὁ υἱὸς τοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων Πιττάκη, μοὶ εἶπεν ὅτι τὴν παρελθοῦσαν ἑσπέραν ὁ πατήρ του ἀπεβίωσεν αἰφνηδίως, καὶ μὲ παρεκάλει νὰ προσφέρω τὸν ἐπικήδειόν του,

ἐνταφιαζομένου αὐθημερόν. Ἐν μεγάλῃ ταραχῇ διὰ τὸ ἀπαίσιον ἄκουσμα, αὐτοσχεδίασα καὶ ἀνέγνω ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ λογίδριον, ἐν ᾧ, ἐπιλαθόμενος πάσης μεταξὺ ἡμῶν ἐμπεσούσης δυσαρεσκείας, καὶ τῶν δυσχερειῶν, ἃς πολλάκις, ὑπ' οὐχὶ ἀξιεπαίνου ζηλοτυπίας ἐλαννόμενος, παρενέβαλεν εἰς τὰς ἀρχαιολογικάς μου ἐρεῦνας, ἐμνήσθην μόνον τοῦ ἐνθέρμου καὶ πατριωτικοῦ αὐτοῦ ζήλου ὑπὲρ τῶν ἀρχαιοτήτων, καί, ἐκτὸς τοῦ προκειμένου θεωρήσας νὰ θίξω τὸ ἀντικείμενον τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ γνώσεων, ἐπήνεσα ἐκθύμως τὰς ὑπηρεσίας, ἃς, ἐν ταῖς δειναῖς μάλιστα ἡμέραις τοῦ ἀγῶνος, προσήνεγκε, μετὰ κινδύνου ζωῆς πολλάκις, εἰς τὴν διατήρησιν τῶν ἀρχαίων κειμηλίων. Τὸ λογίδριον τοῦτο ἐξεδόθη ὑπὸ τῆς οἰκογενείας του εἰς φυλλάδιον.

1864

Κατὰ τὴν ἀρχὴν δὲ τοῦ ἐπομένου ἔτους 1864 μετοικήσαμεν εἰς τὴν ἐν ὁδῷ Σταδίου οἰκίαν τοῦ κ. Καλλιγᾶ, τὴν ἀπέναντι τῶν βασιλικῶν ἵπποστασίων.

Ἐπὶ τοῦ χρόνου τούτου πρότασις μοι ἐγένετο ὑπὸ τοῦ ἐν Ὁδησσῷ διαμένοντος Ἡπειρώτου κ. Γεωργίου Μπήκα, νὰ μεταφράσω εἰς τὴν καθωμιλουμένην τοὺς Παραλλήλους Βίους τοῦ Πλουτάρχου, ὧν τὴν δαπάνην τῆς ἐκδόσεως εὐγενῶς ἀνεδέχετο ὁ ἐλευθέριος πατριώτης, τὴν κάρπωσιν αὐτῶν εἰς ἐμὲ καταλείπων.

Τῆς προτάσεως τὴν σπουδαιότητα ἐκτιμῶν, ἀνεδέχθην αὐτὴν προθύμως, καὶ ἐξέδωκα δεκάτομον τὴν μετάφρασιν μετὰ σημειώσεων παρὰ τῷ Διονυσίῳ Κορομηλᾷ, μεθ' οὗ μὲ συνέδεεν, ἢ μᾶλλον εἰς ὃν μὲ προσέδεεν ἡ δυστυχὴς ἐκείνη ὑπόθεσις τῆς Ἑλληνικῆς Χρηστομαθείας, ἀλλ' οὐ τὸ κατάστημα πολλάς εἶχε τὰς ἀτελείας.

Ὁ κ. Μπήκας πολὺ δὲν ηὐχαριστήθη ἐκ τῆς μεταφράσεώς μου, διότι, ὥς εἶπε, τὴν ἐπεθύμει εἰς γλῶσσαν πολὺ μᾶλλον εὐνόητον· ἀλλὰ, πρῶτον μὲν τοῦτο δὲν τὸ εἶχεν εἰπεῖ πρὶν, δεύτερον δὲ δὲν διέκρινεν ὅτι τὸ δυσνόητον, εἶπου ὑπῆρχεν, ἦν ἐν ταῖς ἰδέαις καὶ οὐχὶ ἐν τῇ γλώσσῃ. ἐγὼ δ' ἐπροσπάθησα νὰ μείνω